

LAUSUNNOT

ALUEIDEN KOMITEA

99. TÄYSISTUNTO, 31. TAMMIKUUTA JA 1. HELMIKUUTA 2013

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Eurooppalainen tutkimusalue”

(2013/C 62/04)

ALUEIDEN KOMITEA

- on tyytyväinen Euroopan komission aloitteeseen luoda vastauksena neuvoston pyyntöön puitteet toimien tehostamiselle eurooppalaisen tutkimusalueen loppuunsaattamiseksi vuoteen 2014 mennessä.
- yhtyy näkemykseen, että osaaminen on uuden talouden valuutta. Näin ollen komitea on yhtä mieltä siitä, että kansainvälisen tason tutkimus- ja innovointivalmiudet, jotka perustuvat vahvaan julkiseen tiedeperustaan, ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta saadaan talous elpymään pysyvästi ja varmistetaan Euroopan asema globaalina toimijana.
- korostaa, että eurooppalaisen tutkimusalueen loppuunsaattaminen on tarpeen, jotta voidaan poistaa eurooppalaisen tutkimustoiminnan pilkkoutuneisuus maakohtaisten ja institutionaalisten rajojen mukaan. Hajanaisuus estää kiistatta Eurooppaa hyödyntämästä täyttä tutkimus- ja innovaatiopotentiaaliaan, mistä on seurauksena mittavia menetyksiä eurooppalaisten veronmaksajien, kuluttajien ja kansalaisten vahingoksi. Sen vuoksi nyt tarvitaan entistä enemmän ja tarkemmin kohdennettuja toimia.
- kehottaa komissiota edistämään Horisontti 2020 -puiteohjelman myötä tehtävää alueidenvälistä yhteistyötä puitteissa kehittämällä tehokkaita välineitä ja kannustimia. Näin paikallishallinnolla ja alueviranomaisilla voisi olla tuki- ja koordinaatiotehtävä (tutkimus- ja innovaatioverkostojen perustaminen, teknisen ja hallinnollisen tuen ja kannustimien tarjoaminen yksityissektorilta saatavalle rahoitukselle) tutkimuksen edistämiseksi sekä osaamisen tulosten ja innovaation hyödyntämiseksi.

Esittelijä

Grigorios ZAFEIROPOULOS (EL, PPE) Attikan aluevaltuuston jäsen

Viiteasiakirja

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Huippuosaamista ja kasvua edistävä eurooppalaisen tutkimusalueen tiiviimpi kumppanuus

COM(2012) 392 final

Alueiden komitean lausunto – Eurooppalainen tutkimusalue**I POLIITTISET SUOSITUKSET****ALUEIDEN KOMITEA****A. Keskeiset viestit**

1. on tyytyväinen Euroopan komission aloitteeseen luoda vastauksena neuvoston pyyntöön puitteet toimien tehostamiselle eurooppalaisen tutkimusalueen loppuunsaattamiseksi vuoteen 2014 mennessä.

2. yhtyy Eurooppa-neuvoston päätelmiin (helmikuulta 2011 ja maaliskuulta 2012), joiden mukaan on olemassa pakottava tarve toteuttaa eurooppalainen tutkimusalue vuoteen 2014 mennessä.

3. pitää myönteisenä, että ERA:n toteuttamiseen tähtäävää lainsäädäntöä voitaisiin hyödyntää tietyillä osa-alueilla (esimerkiksi koordinoitaessa kansallisia ja EU-tason politiikkoja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen [SEUT] 181 artiklan mukaisesti ja tuettaessa toimia, joilla levitetään tutkimustuloksia SEUT:n 180 artiklan ja siihen liittyen 182 artiklan 5 kohdan mukaisesti).

4. katsoo, että kun otetaan huomioon nykyinen talouskriisi, tutkimukseen ja siihen pohjautuvaan innovaatioon keskittyvän eurooppalaisen tutkimusalueen loppuunsaattaminen on perustavan tärkeää, jotta voidaan tukea talouskasvua, työllisyyttä, teollista huippuosaamista ja alueiden ja maiden välistä koheesiota.

5. yhtyy näkemykseen, että osaaminen on uuden talouden valuutta. Näin ollen komitea on yhtä mieltä siitä, että kansainvälisen tason tutkimus- ja innovointivalmiudet, jotka perustuvat vahvaan julkiseen tiedeperustaan, ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta saadaan talous elpymään pysyvästi ja varmistetaan Euroopan asema globaalina toimijana.

6. tähdentää, että sekä Horisontti 2020 -puiteohjelman ja eurooppalaisen tutkimusalueen täytäntöönpanosuunnitelmien tulee keskittyä ja vaikuttaa nykyistä enemmän käytännön elämään⁽¹⁾: toisin sanoen alue- ja paikallistason on sitouduttava ja osallistuttava täysimääräisesti Eurooppa 2020 -strategian tavoitteen saavuttamiseen.

7. korostaa, että eurooppalainen tutkimusalue parantaa eurooppalaisten elämää tekemällä Euroopasta paikan, jossa tieteellinen tutkimus, tekninen kehitys ja innovaatio kukoistavat ja pyrkivät vastaamaan nykyajan suurimpiin haasteisiin. Osaamisen hyödyntämisen edistämiseksi on tiedemaailman, yrityselämän ja julkisen vallan yhteistyötä tehostettava.

8. yhtyy näkemykseen, että kaikkien alueiden huippuosaamisen mahdollisuuksia tulee vahvistaa ja että alisuorittavien alueiden ja jäsenvaltioiden auttamiseksi tarvitaan uusia lähestymistapoja, jotta ne voivat saavuttaa huippuosaamisen ja alueiden älykkään erikoistumisen tavoitteen.

9. korostaa, että eurooppalaisen tutkimusalueen loppuunsaattaminen on tarpeen, jotta voidaan poistaa eurooppalaisen tutkimustoiminnan pilkkoutuneisuus maakohtaisten ja institutionaalisten rajojen mukaan. Hajanaisuus estää kiistatta Eurooppaa hyödyntämästä täyttä tutkimus- ja innovaatiopotentiaaliaan, mistä on seurauksena mittavia menetyksiä eurooppalaisten veronmaksajien, kuluttajien ja kansalaisten vahingoksi. Sen vuoksi nyt tarvitaan entistä enemmän ja tarkemmin kohdennettuja toimia.

10. on samaa mieltä siitä, että tulisi toteuttaa toimia, joilla pyritään lisäämään tutkijoiden ja tutkimusorganisaatioiden kilpailua sekä hyödyntämään rajatylittäviä, valtakunnallisten ja alueellisten tutkimusjärjestelmien synergioita, mikä edistää tutkimusurien luomista ja tutkijoiden liikkuvuutta sekä osaamisen vapaata liikkumista.

11. on vakaasti sitä mieltä, että eurooppalaisen tutkimusalueen avaintoimintoihin tulee kuulua aivovuoden vähentäminen erityisesti tutkimuskehityksessä jälkeen jääneiltä alueilta sekä tutkimus- ja innovointikyvyn suurten alueellisten vaihtelujen kaventaminen huippuosaamisen edistämiseksi koko unionissa ottamalla innovaatiopotentiaali huomioon. Tällöin on tärkeää, että sekä eurooppalaiset tutkimus- ja innovaatiolinjaukset että kansalliset ja alueelliset innovaatiostратегiat ovat sopusoinnussa keskenään.

12. on tyytyväinen Eurooppa-neuvoston tavoitteeseen parantaa tutkimus- ja kehitystoiminnan edellytyksiä ja nostaa alan julkisten ja yksityisten investointien yhteenlaskettu osuus 3 prosenttiin suhteessa EU:n BKT:hen. Siitä huolimatta on pantava merkille, että Eurooppa jää jatkuvasti muista mantereista jälkeen huippuosaamisen markkinoinnissa. Pk-yritysten roolia innovoinnin moottoreina ei voi korostaa kyllin paljon.

13. katsoo, että koheesiovälineet voisivat tehostaa huippuosaamisen ja valmiuksien kehittämistä tukemalla tutkimus- ja innovointipolitiikkoja aluetasolla. Siten mahdollistetaan huippuosaamisen portaikon kehittäminen, minkä ansiosta nämä alueet voivat osallistua täysimääräisesti eurooppalaiseen tutkimusalueeseen ja hyödyntää yhteisen strategiakehityksen tarjoamia rahoituslähteitä.

⁽¹⁾ CdR 402/2011 fin.

14. kehottaa komissiota yhdessä neuvoston ja parlamentin kanssa varmistamaan Horisontti 2020 -puiteohjelman tehokkaan ja vaikuttavan täytäntöönpanon määrittämällä säännöt ja menettelyt, jotka ovat mahdollisimman yksinkertaisia edunsaajille.

15. toteaa, että tiedonannossa määritetyt ERA:n painopisteet ovat hyvin määriteltyjä ja että niiden täysimääräinen toteuttaminen parantaisi Euroopassa tehtävän tutkimustyön tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta vuoteen 2014 mennessä. Jäsenvaltioiden, tutkimusalan sidosryhmien ja niiden eurooppalaisten organisaatioiden samoin kuin komission tulisi kuitenkin osallistua vahvistettuun kumppanuuteen täysimääräisesti ja aktiivisesti sen varmistamiseksi, että ERA:n loppuunsaattaminen tuo Euroopan huippuosaamisen esiin parantamalla tehokkuutta ja laatua ja luomalla uusia mahdollisuuksia unionin tarpeiden pohjalta.

16. kehottaa Euroopan komissiota varmistamaan Horisontti 2020 -puiteohjelman ja rakennerahastojen väliset synergiat ja täydentävyyden sekä kehittämään huippuosaamisen portaikon huonommin suoriutuville jäsenvaltioille ja alueille, jotka ovat taloudellisesta ja sosiaalisesta näkökulmasta muita heikompia, niiden vahvuuksien perusteella siten, että pyritään lisäämään huomattavasti niiden inhimillistä pääomaa ja tutkimusvalmiuksia ja kuromaan Euroopan innovaatiokuilu umpeen.

17. kehottaa komissiota edistämään Horisontti 2020 -puiteohjelman myötä tehtävää alueidenvälistä yhteistyötä puitteissa kehittämällä tehokkaita välineitä ja kannustimia. Näin paikallishallinnolla ja alueviranomaisilla voisi olla tuki- ja koordinaatio-tehtävä (tutkimus- ja innovaatioverkostojen perustaminen, teknisen ja hallinnollisen tuen ja kannustimien tarjoaminen yksityissektorilta saatavalle rahoitukselle) tutkimuksen edistämiseksi sekä osaamisen tulosten ja innovaation hyödyntämiseksi.

18. korostaa, että alueiden on parannettava valmiuttaan hyödyä tutkimuksesta. Kehitettyjä valmiuksia, käytäntöjä ja välineitä tulisi tämän jälkeen hyödyntää siten, että tutkimustulokset saadaan Euroopan laajuiseen käyttöön. Tähän voidaan yltää ainoastaan vahvistamalla synergiaa EU:n kaikkien eri rahoitusvälineiden, kuten Horisontti 2020:n ja koheesiopolitiikan määrärahojen, sekä kansallisten, alueellisten ja paikallisten resurssien käytössä⁽²⁾. Resurssien yhteiskäyttö ei kuitenkaan riitä, vaan sen lisäksi tarvitaan muutoksia toimintatapoihin ja hallinnollisiin käytäntöihin.

19. kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia vahvistamaan yhteistyötä eurooppalaisten ja/tai alueellisten sekä valtakunnallisten organisaatioiden välillä tutkimuksen ja innovoinnin edistämiseksi sekä toteuttamaan parannuksia, joilla helpotetaan politiikkojen yhteensovittamista, hallinnoinnin tehokkuutta ja vaikuttavuutta sekä menettelyiden yhdenmukaistamista. Tähän päästään tehostamalla yhteisiä hallinnointijärjestelmiä, jotka helpottavat kansalaisten osallistumista politiikkoihin ja parantavat niiden yhteiskunnallistaloudellisia vaikutuksia.

20. katsoo, että paikallis- ja alueviranomaisilla voi ja täytyy olla tärkeä rooli innovatiivisten tuotteiden ja palvelujen kehittämisessä edistämällä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia. Tavoitteena on lisätä työpaikkoja ja kasvua paikallis- ja/tai aluetasolla ja parantaa samanaikaisesti julkis- ja yksityissektorin toimintavalmiuksia ja tehokkuutta.

21. on tyytyväinen tutkimuksen ja innovaation pääosaston ja aluepolitiikan pääosaston aloitteisiin, joilla helpotetaan alueellisten tutkimus- ja innovaatioverkostojen perustamista. Yliopistot, toimielimet, julkisviranomaiset ja yksityissektori voisivat tukea niitä.

22. panee merkille, että vuodesta 2000 komissio ja jäsenvaltiot yhdessä ovat edistyneet ERA:n luomisessa, mutta korostaa, että edistys on ollut epätasaista ERA:n eri ulottuvuuksien osalta ja eri jäsenvaltioissa.

23. kannustaa alueellisia ja tutkimussidosryhmien organisoitua osallistumaan ERA:an tarpeen mukaan.

24. korostaa yleisesti julkissektorin sekä erityisesti paikallis- ja alueviranomaisten tärkeää roolia yhdyssiteenä saatettaessa yrityksiä, korkeakouluja/tutkimuskeskuksia ja julkisia laitoksia yhteistyöhön (soveltamalla *Triple-Helix*-toimintamallia) luotaessa ja toteutettaessa ERA:aa käytännössä ja toteaa, että komission tiedonannossa ei kiinnitetä tarpeeksi huomiota julkissektorin rooliin.

25. kehottaa komissiota, jäsenvaltioita ja tutkimusalan sidosryhmiä luomaan ja toteuttamaan asianmukaiset edellytykset Euroopan tutkimusjärjestelmien tehostamiselle sekä valtioiden rajat ylittävän yhteistyön ja kilpailun, tutkijoiden työmarkkinoiden, sukupuolten tasa-arvon ja tieteellisen tietämyksen siirron kaltaisten keskeisten kysymysten tarkastelulle. Komission luomat edellytykset vaikuttavat riittävältä tavoitteiden saavuttamiseen.

B. Tehokkaammat kansalliset tutkimusjärjestelmät

26. toteaa, että kilpailu ei ole riittävää kansallisissa tutkimusjärjestelmissä, minkä vuoksi ei synny oikeita olosuhteita tieteen laadun parantamiselle. Erikoistuminen on siis riittämätöntä tutkimuslaitosten ja yliopistojen vähäisen kilpailun vuoksi.

27. on sitä mieltä, että Euroopan perustavan, uteliaisuuteen pohjaavan tutkimuksen suorituskyvyn parantaminen on välttämätöntä suurin haasteisiin vastaamiseksi tarvittavien innovaatioiden ja läpimurtojen kannalta. Euroopan on tehtävä huolellisesti kohdennettuja ja strategisia investointeja perustutkimukseen käyttäen tieteellistä huippuosaamista tärkeimpänä päätöksentekokriteerinä, mikä loisi edellytykset paikallisten ja alueellisten pätevyyksien ja tutkimuskapasiteetin kasvulle ja kestäväpohjaiselle jatkokehitykselle.

⁽²⁾ CdR 402/2011 fin.

28. yhtyy näkemykseen, että jäsenvaltioiden ja alueiden tulisi tukea kilpailuun perustuvaa rahoitusta ehdotuspyyntöjen ja institutionaalisten vertaisarviointien kautta tärkeänä menetelmänä kohdennettaessa valtakunnallisia ja alueellisia julkisia varoja tutkimukseen ja innovointiin. Vertaisarvioinnit eivät kuitenkaan ole välttämättömiä tietyissä tapauksissa, silloin kun varoja myönnetään tutkimuksen, kehittämisen ja innovoinnin edistämiseen alueellisille toimijoille.

29. on tyytyväinen (komission vuonna 2011 julkaisemassa) vihreässä kirjassa esitettyyn tavoitteeseen löytää sopiva tasapaino institutionaalisen rahoituksen ja kilpailuun perustuvan rahoituksen välillä. Aiempien kannanottojensa mukaisesti alueiden komitea kehottaa jatkamaan keskustelua institutionaalisen rahoituksen ja kilpailuun perustuvan rahoituksen sopivasta tasapainosta. Sillä, miten tämä tasapaino asettuu, on suuri merkitys järjestelmän dynamiikalle ja eri tutkimuslaitosten elinkelpoisuudelle.

30. katsoo, että perusrahoituksen osuuden vahvistaminen ja älykäs erikoistuminen mahdollistavat myös pienten elinvoimaisten tutkimusyhteisöjen rahoituksen. Alueiden komitea haluaa näin korostaa, että ns. kriittisen massan toteuttavien suurten yksiköiden ja ylhäältä alas ohjautuvien suurten teknologia-ohjelmien rinnalla pienikin yhteen tieteenalaan keskittyvä opetus- ja tutkimusyhteisö voi olla kilpailukykyä ja innovaatioita merkittävästi tuottava, kun se tekee tehokkaasti yhteistyötä ja verkottuu osaksi monialaista korkeakoulu- ja tutkimuslaitoskokonaisuutta ja kampusta sijaintikaupungissaan ja myös kansainvälisesti.

31. on yhtä mieltä siitä, että tutkimusinstituutioiden perusrahoitusta tulisi vahvistaa. Tästä syystä komitea kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita ottamaan tämän huomioon ja kehittämään tutkimusinfrastruktuurien rahoitusmallin, joka ottaa myös rakennerahastoista saatavan täydentävän rahoituksen mahdollisuudet huomioon. Perusrahoituksen vahvistaminen merkitsee tutkimusyhteisöille mahdollisuutta käynnistää bottom-up-tutkimushankkeita omista strategisista tarpeista lähtien ja toimia samalla elävässä vuorovaikutuksessa sijaintialueensa ja -kaupunkinsa kanssa.

32. tähdentää, että myönnettäessä rahoitusta tutkimus- ja innovointitoimintaan tulisi pitää tieteellistä huippuosaamista johtavana valintakriteerinä ja noudattaa kansainvälisten vertaisarviointien peruseräitä.

33. katsoo, ettei tietyllä alueella onnistuneita tutkimus- ja innovointimalleja voida yksinkertaisesti kopioida ja siirtää muille alueille. Ne saattavat kuitenkin – kulloisetkin rakenteelliset, yhteiskunnalliset ja kulttuuriset seikat huomioon ottaen – olla esimerkkeinä kehitettäessä mukautettuja malleja muilla, myös heikommin suoriutuvilla alueilla.

34. toistaa kannattavansa alueellisten, valtakunnallisten ja EU:n tutkimusohjelmien ja tutkimuksen painopisteiden

koordinointia, painottaa jäsenvaltioiden sekä alue- ja paikallisviranomaisten vastuuta tutkimuksesta ja innovoinnista sekä torjuu taaskin unionitasolle keskittetyt tutkimusohjelmat ja -painopisteet.

35. kehottaa komissiota edistämään keskinäistä oppimista ja hyvien toimintatapojen ja kokemusten vaihtoa jäsenvaltioiden ja sidosryhmäorganisaatioiden kesken, kun pyritään poistamaan eurooppalaisen tutkimusalueen kansalliset oikeudelliset ja muut esteet, jotka haittaavat tiedonannossa määritettyjen ensisijaisten tavoitteiden toteuttamista. Olisi niin ikään aiheellista edistää tiedepolitiikkaa koskevia yhteisiä suuntaviivoja koko EU:ta silmällä pitäen yhteisten toimien edistämiseksi ja helpottamiseksi.

36. kehottaa komissiota tukemaan koheesipolitiikan tavoitteiden mukaisesti jäsenvaltioita ja alueita niiden hyödyntäessä rakennerahastoja tutkimusvalmiuksien kehittämiseksi sekä räätälöityjä innovointistrategioita, jotka perustuvat alueellisiin toimivaltuuksiin ja älykkään erikoistumisen strategioihin, mukaan luettuna yhteisiin tutkimusohjelmiin osoitettava tuki.

37. katsoo tässä yhteydessä, että on tärkeää tunnistaa kilpailueduiltaan lupaavimmat aiheet älykkään alueellisen erikoistumisen strategioiden määrittelemisen perustaksi ⁽³⁾. EU:n tulee kannustaa alueita uutta luoviksi edelläkävijöiksi niiden itsensä valitsemissa aiheissa sekä samalla verkottumaan muiden alueiden kanssa yhteistyön edistämiseksi. Komitea tahtoo kiinnittää huomiota kaikkiin yrityksiin priorisoida älykkään erikoistumisen avulla nykyisiä johtavia alueita tai paikallisyhteisöjä ja jättää muut alueet ilman tukea tai vähäisen tuen varaan. Euroopan alueet onkin sijoitettava kartalle innovaatiotasonsa ja erikoistumisaiheidensa mukaan, jotta luokittelun tuloksena edistetään alueiden keskinäistä yhteistyötä ja muita heikommin kehittyneille alueille osoitetaan erityisiä tukivälineitä asettamalla niiden käyttöön erityismäärärahoja, joiden turvin alueet voivat kuroa kiinni innovatiivisimpien alueiden etumatkaa.

38. yhtyy näkemykseen, että tarvitaan nykyistä täsmällisempää indikaattoreiden ja tavoitteiden järjestelmää, jossa yritysten tutkimus- ja kehittämiseen investoimien osuuden lisäksi otettaisiin huomioon myös kilpailukyyn ja tuottavuuden parantamiseen liittyviä näkökohtia; toisin sanoen tarvitaan kokonaisvaltaista järjestelmää, joka on suunnattu tutkimus- ja kehittämistoiminnan järjestelmien tehokkuuden ja innovaation tuottavuuden mittaamiseen ⁽⁴⁾.

C. Optimaalinen kansainvälinen yhteistyö ja kilpailu

39. korostaa, että EU:n on toimittava nopeasti ja johdonmukaisesti, jotta ponnistelut ja vaikutukset ovat tarpeeksi mittavia suuriin haasteisiin vastaamiseksi rajallisten julkisten tutkimusvarojen puitteissa.

⁽³⁾ CdR 373/2010 fin.

⁽⁴⁾ CdR 374/2010 fin.

40. vahvistaa uudelleen uskovansa, että entistä vahvempi jäsenvaltioiden ja alueiden välinen ja myös niiden keskinäinen koordinointi ja yhteistyö saattaa luoda yhteisvaikutusta ja näin ERA:lle lisäarvoa. Eurooppalaiset alueellisen yhteistyön yhtymät (EAYY) ovat alueellisen yhteistyön onnistuneen toteuttamisen arvokas väline myös tutkimuksen ja innovaation alalla. Tämä vahvistaa Euroopan kilpailukykyä maailmanlaajuisilla tietomarkkinoilla.

41. korostaa, että huomio osaamisen synnyttämiseen, levittämiseen ja hyödyntämiseen tulisi kanavoida tehokkaasti ottamalla varteen julkisten ja yksityisten sidosryhmien strategiset intressit ja kutsumalla nämä mukaan strategisten ohjelmien laatimiseen. Tämä edellyttää kansainvälisen verkottumisen tukemista, jotta parhaat tutkijat voivat olla yhteydessä toisiinsa ja etsiä vastauksia suuriin haasteisiin.

42. korostaa tarvetta koordinoida nykyistä paremmin paikallisen, alueellisen, valtiollisen ja unionin tason rajatylittävät tutkimus- ja innovointistrategiat siten, että otetaan huomioon erityisesti ominaispiirteet ja lisätään täydentävyyden ja yhteistyön mahdollisuuksia niiden välillä.

43. toistaa, että tutkimuksen ja teollisuuden välistä koordinaatiota on lisättävä, jotta voidaan saavuttaa edistystä alueiden älykkäässä erikoistumisessa keskeisiin kehitystä vauhdittaviin teknologian aloihin – joita ovat esimerkiksi nanoteknologia, mikro- ja nanoelektroniikka, teollinen bioteknologia, fotonikka, kehittyneet materiaalit ja edistyneet valmistustekniikat – siten että voidaan tukea rajat ylittävien verkostojen luomista ja vahvistaa yhteistyötä alueellisella, valtakunnallisella ja Euroopan tasolla ⁽⁵⁾, mikä helpottaisi myös vakaiden ja korkeaa ammattitaitoa edellyttävien työpaikkojen luomista.

44. on yhtä mieltä siitä, että jäsenvaltioiden ja alueiden tulisi edistää ja toteuttaa yhteisiä tutkimuslinjauksia, joissa käsitellään suuria haasteita, sekä vaihtaa keskenään tietoja ja hyviä käytänteitä sovitulla painopistealueilla ja varmistaa, että riittävä kansallinen rahoitus sidotaan ja yhdenmukaistetaan strategisesti näillä aloilla.

45. katsoo, että tulisi poistaa oikeudelliset ja byrokraattiset esteet, jotka haittaavat kansallisten ja kansainvälisten ohjelmien rajatylittävää yhteentoimivuutta, jotta tutkimushankkeiden ja -infrastruktuurien yhteisrahoitus olisi mahdollista valtio-, alue- tai kansainvälisellä tasolla.

46. kehottaa komissiota tukemaan tehokkaasti ja tuloksettaasti jäsenvaltioita, alueita ja tutkimusta rahoittavia organisaatioita toteutettaessa yhteisiä kansainvälisiä vertaisarviointoja ja määritettäessä yhteisiä rahoitusnormeja.

47. tähdentää, että huipputason tutkimus perustuu kansainvälisen huipputason tutkimuslaitoksiin ja tutkimusinfrastruktuureihin, mukaan luettuina sähköiset tutkimusinfrastruktuurit. Tällaiset tutkimusinfrastruktuurit ovat hyvin tärkeitä Euroopalle,

koska ne pystyvät houkuttelemaan lahjakkuuksia sekä innovaatio- ja yritystoimintaa ja kehittämään mahdollisuuksia siihen ja luomaan samalla työpaikkoja.

48. arvostaa tutkimusinfrastruktuurien keskeistä roolia tietopohjaisissa innovaatiojärjestelmissä. Näin ollen komitea suhtautuu myönteisesti uuteen alueellisten kumppanuustoimien käsitteeseen ja tutkimusinfrastruktuurien väliseen kumppanuuteen ja tunnustaa niiden mahdollisuudet edistää eurooppalaisen tutkimusalueen tasapainoista kehitystä kannustamalla pieniä tai keskimattomia maita ja alueita kilpailukykyiseen tutkimukseen ja innovointiin ⁽⁶⁾.

49. Horisontti 2020 -puiteohjelmaa tulee kohdentaa voimakain toimenpitein Euroopan tarvitsemiin uudistuksiin. Erityisen ratkaisevassa asemassa on "Yhteiskunnalliset haasteet" -pilari, jossa tulisi keskittyä yhdistämään parhaat eurooppalaiset kokemukset laajamittaisiin yhteisen tuottamisen projekteihin ja näin mahdollistaa laajojen järjestelmätason rakenneuudistusten toteuttaminen EU:ssa perinteiset raja-aidat ylittäen. Alakohtaisesti painottunut tutkimus ei riitä luomaan suurten yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemisessa tarvittavaa osaamista. Painopiste tulisi ohjata suoraan monialaisiin TKI-toimiin, jotka tuottavat näiden järjestelmätason rakenneuudistusten edellyttämiä konsepteja ja komponentteja. Kokeilut ja pilotointi ovat tutkimuksen ytimessä. Hyvä esimerkki on kattava "älykkäät kaupungit" -toimiympäristö. Olennainen osa kaikkea tätä on tulosten skaalattavuus Euroopan alueiden erilaisiin olosuhteisiin ⁽⁷⁾.

50. kannattaa innovaatiunionin sitoumusta, jonka mukaan jäsenvaltioiden tulee, yhdessä Euroopan komission kanssa, saada valmiiksi tai käynnistää vuoteen 2015 mennessä 60 prosenttia Euroopan tutkimusinfrastruktuurien strategiafoorumin (ESFRI) etenemissuunnitelmassa tätä nykyä kartoitetuista ensisijaisista tutkimusinfrastruktuurihankkeista.

51. suosittaa, että jäsenvaltioiden tulisi vahvistaa rahoitus-sitoumuksensa, jotka koskevat ESFRI:n tutkimusinfrastruktuurien rakentamista, ja edistää alueellisten kumppanuustoimien kehittämistä, erityisesti kun jäsenvaltiot laativat kansallisia etenemissuunnitelmiaan ja toimintaohjelmiaan seuraavaa ohjelmakautta varten.

52. kehottaa komissiota tukemaan tehokkaasti Horisontti 2020 -puiteohjelmassa pääsyä hyödyntämään tutkimusinfrastruktuureja, joilla on yleiseurooppalaista merkitystä, eikä vain niitä, jolle on myönnetty eurooppalaiseen tutkimusinfrastruktuurikonsortion (ERIC) asema.

53. ehdottaa, että komissio mahdollisesti tukisi rahoituslähteistä, kuten rakennerahastoista, tutkimusinfrastruktuurien toimintakustannuksia.

⁽⁵⁾ CdR 374/2010 fin.

⁽⁶⁾ CdR 373/2010 fin.

⁽⁷⁾ CdR 402/2011 fin.

54. kehottaa valtiollisia ja alueellisia viranomaisia yhdistämään tutkimusinfrastruktuureja koskevat etenemissuunnitelmansa ESFR:n etenemissuunnitelmaan ja älykkään erikoistumisen strategioihin rakennerahastoista yhteisrahoitettavissa tutkimus- ja innovointiohjelmassa, joilla vahvistetaan muita heikommassa asemassa olevien alueiden valmiuksia ylläpitää yleisurooppalaisesta ja kansainvälisestä näkökulmasta merkittäviä tutkimusinfrastruktuureja ja osallistua niiden toimintaan.

55. katsoo, että Euroopan komission tulisi määrittää yhteistyössä ESFR:n kanssa etenemissuunnitelman täytäntöönpanoa koskevat painopisteet ja antaa jäsenvaltioille neuvoja ja ohjausta täytäntöönpanon oikeudellisten, taloudellisten ja teknisten esteiden poistamiseksi.

D. Tutkijoiden avoimet työmarkkinat

56. toteaa, että eri valtioiden työmarkkinoilla vallitsevat tutkijoiden esteet johtuvat pääasiassa erilaisista lähestymistavoista työhönottoon, institutionaaliseen itsemääräämisoikeuteen, henkilöresurssi-strategioiden laatimiseen ja tutkijoiden liikkuvuuden edistämiseen nähden sekä nuorten ja EU:n ulkopuolelta peräisin olevien tutkijoiden heikoista työskentelyoloista.

57. panee merkille, että tuhannet työntekijät EU:n jäsenvaltioissa ovat jo menettäneet työpaikkansa talouskriisin jatkueksa⁽⁸⁾. Uusien markkinoiden syntyminen ja yritysten siirtyminen halvan tuotannon maihin vahvistavat tätä suuntausta entisestään. Kaikkien työpaikoilla tarvittavien taitojen kohentaminen ja mukauttaminen vastaamaan työmarkkinoiden tarpeita on aivan välttämätöntä⁽⁹⁾.

58. katsoo, että on ratkaisevan tärkeää poistaa oikeudelliset ja muut esteet, jotka haittaavat tutkijoiden avointa, läpinäkyvää ja ansioihin perustuvaa rekrytointia ja kansallisten apurahojen rajatylittävää saatavuutta ja siirrettävyyttä.

59. yhtyy näkemykseen, että tutkimusorganisaatioiden tulisi ilmoittaa kaikista avoimista toimista käyttäen tutkimusuran eurooppalaisessa kehityksessä vahvistettuja yhteisiä profiileja ja sen jälkeen täyttää tutkimusalan työpaikat avoimessa menettelyssä, johon voivat osallistua myös EU:n ulkopuolelta olevat. Niiden tulisi myös ilmoittaa työpaikoista EurAxxess-työnvälitysportaalissa (<http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/lobs/index>).

60. korostaa, että tutkijoiden liikkuvuuteen tulisi kiinnittää erityishuomiota Euroopassa, ja kehottaa toteuttamaan käytännön toimia, joilla poistetaan liikkuvuuden esteitä (kuten eläkeoikeuksien siirtokelpoisuus, ja sosiaaliturvan varmistaminen, ammatin pätevyyden vastavuoroinen tunnustaminen ja toimet työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen mahdollistamiseksi), jotta edistetään eurooppalaisten tutkijoiden liikkuvuutta ja parannetaan tutkijoiden uranäkymien houkuttelevuutta EU:ssa.

61. on tyytyväinen komission aloitteisiin, joilla voidaan puutua tutkijoiden sosiaaliturvan esteisiin EU:ssa ja helpottaa kolmansista maista olevien tutkijoiden pääsyä EU:hun.

62. vahvistaa tarpeen houkutellessa unioniin huippupäteviä tutkijoita Euroopan ulkopuolelta. Komitea korostaakin sekä Marie Curie -ohjelman kaltaisten EU:n liikkuvuusohjelmien että muutamilla alueilla toteutettujen tai käynnistettävien, takaisin palaa-ville tutkijoille suunnattujen tukitoimien merkitystä.

63. kannustaa alue- ja paikallisviranomaisia toteuttamaan toimia, jotka voivat edistää liikkuvuutta kaikilla aloilla, etenkin tiedemaailman ja teollisuuden välillä. On erityisen tärkeää luoda tiivis ja Euroopan laajuinen yhteistyö korkeakoulujen, yritysten ja tutkimuslaitosten välillä siten, että paikalliset ja alue- ja valtiotason keskeiset poliittiset toimijat ja viranomaiset osallistuvat yhteistyöhön Triple-Helix-mallin mukaisesti.

64. korostaa tarvetta kannustaa nuoria hakeutumaan tutkimus- ja innovaatiouralle, tukea nuoria yrittäjiä, jotka edistävät tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa ja hyödyntävät työnsä tuloksia paikallis- tai alueyhteisössään.

65. korostaa tarvetta varmistaa kiireesti, että saatavilla on hyvin koulutettuja ja osaamis pohjaisen teollisuuden edellyttämät taidot hankkineita ihmisiä ja että teollisuus tarjoaa houkuttelevia työpaikkoja, kun otetaan huomioon nykyiset vaikeudet täyttää työpaikkoja tulevaisuuden kannalta strategisilla aloilla, joihin kuuluvat tutkimus ja tiede, tekniset alat, terveydenhuolto ja matemaattiset alat⁽¹⁰⁾. Myös työntekijöiden pätevyyttä, taitoja ja tietoja on ajantasaistettava jatkuvasti ja ne on suunnattava uusien toimialojen ja teknologioiden vaatimuksiin, jotta teollisuus ja työpaikkansa menettäneet työntekijät pystyisivät mukautumaan nopeasti uusille toimialoille tai uusien teknologioiden käyttäjiksi.

66. painottaa samalla, että huippuosaamisen edistämisen ohella kaikilla alueilla on varmistettava hyvä perus- ja ammattikoulutus, sillä se on henkilökohtaisen ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin sekä alueiden innovointikyvyn perusta⁽¹¹⁾.

67. suosittaa, että Euroopan komissio perustaa internet-portaalin esimerkkien vaihtamiseksi nuorten integroimista työmarkkinoille koskevasta paikallis- ja aluetason parhaista käytännöistä⁽¹²⁾, tutkimus- ja innovaatiosektorit mukaan luettuina.

E. Sukupuolten tasa-arvo ja sen valtavirtaistaminen tutkimuksen alalla

68. toteaa, että sukupuolten tasa-arvo on toistaiseksi parantunut vain rajallisesti ja että vain osa jäsenvaltioista ja tutkimusorganisaatioista noudattaa toimintalinjoja, joiden avulla pyritään hyödyntämään naistutkijoiden kykyjä ja sukupuoliulottuvuuden sisällyttämistä tutkimussisältöön. Sukupuoliulottuvuuden sisällyttäminen tutkimuksen suunnitteluun, arviointiin ja toteutukseen vaikuttaa olevan edelleen liian vähäistä.

⁽⁸⁾ CdR 85/2009 fin ja CdR 373/2010 fin.

⁽⁹⁾ CdR 85/2009 fin ja CdR 373/2010 fin.

⁽¹⁰⁾ CdR 374/2010 fin.

⁽¹¹⁾ CdR 83/2007 fin.

⁽¹²⁾ CdR 292/2010 fin.

69. korostaa tarvetta poistaa esteet, jotka haittaavat naistutkijoiden rekrytointia, työssä pysymistä ja uralla etenemistä, sekä puuttua sukupuolten eriarvoisuuteen ja edistää sukupuoliulottuvuutta tutkimusohjelmissa.

70. kannattaa sukupuoliulottuvuuden integroimista Horisontti 2020 -puiteohjelman myötä ohjelmiin ja hankkeisiin niiden alkuvaiheesta asti.

71. on tyytyväinen komission aloitteeseen ehdottaa vuonna 2013 jäsenvaltioille annettavaa suositusta, joka sisältää yhteiset suuntaviivat institutionaalisille muutoksille, joilla edistetään sukupuolten tasa-arvoa korkeakouluissa ja tutkimuslaitoksissa.

72. ehdottaa, että komissio perustaa monialaisen komitean seuraamaan naistutkijoiden edustusta eurooppalaisen tutkimusalueen ja Horisontti 2020 -puiteohjelman toiminna ja antamaan neuvoja.

F. Tieteellisen tietämyksen optimaalinen kierto, saatavuus ja siirto

73. panee merkille, että jäsenvaltiot ovat edistyneet eriasteisesti sellaisten avoimen julkaisemisen toimintalinjojen tukemisessa, jotka voisivat auttaa vähentämään epäsymmetristä informaatiota. Lisäksi tietämyksen siirto julkisten tutkimuslaitosten ja yksityisen sektorin välillä on yhä riittämätöntä ja vaikuttaa tieteen laatuun ja tutkimus- ja kehitystyöstä saataviin taloudellisiin tuloksiin.

74. korostaa, että tieteellisen tietämyksen saatavuudella ja siirrolla tutkimuslaitosten, yliopistojen ja teollisuuden välillä on keskeinen asema perustutkimuksessa ja -innovoinnissa, ja siihen tulisi kannustaa painokkaasti.

75. korostaa, että avoimen julkaisemisen lähestymistapa julkisilla varoilla rahoitetun tutkimuksen tuloksiin ja tietoihin nähden on ERA:n luomisen keskeinen peruselementti haluttaessa varmistaa, että tutkijat voivat perustaa työnsä olemassa olevaan tietämykseen, arvioida uusia havaintoja ja välttää tutkimustyön päällekkäisyyden.

76. tähdentää olevan tärkeää koordinoita ja yhdenmukaistaa toimintapolitiikat, jotka koskevat tieteellisen tiedon saatavuutta ja säilyttämistä, ja varmistaa samalla, että julkinen tutkimus edistää julkisen ja yksityisen sektorin välistä tietämyksen siirtoa kansallisten strategioiden avulla.

77. korostaa tarvetta varmistaa optimaalisella tasolla oleva vuorovaikutus, yhteydet ja strategiset kumppanuudet korkeakoulujen ja yritysten välillä ja määrittää yhteiset tutkimuslinjat, jotta saadaan suurin mahdollinen hyöty tutkimustuloksista ja niiden vaikutuksista innovaatioon ja suuriin haasteisiin vastaamiseen.

78. on yhtä mieltä siitä, että tieteellisten julkaisujen avoin julkaiseminen tulee vahvistaa yleisperiaatteeksi kaikissa EU:n rahoittamissa Horisontti 2020 -puiteohjelmaan kuuluvissa hankkeissa ja että komission tulee rahoittaa jatkossakin avoimeen

julkaisemiseen liittyviä hankkeita. On varmistettava, että tässä yhteydessä otetaan täysimääräisesti huomioon tutkijoiden ja yritysten toiveet immateriaalioikeuksista ja käyttöoikeuksista.

79. ehdottaa, että käynnistetään toimia, joilla lisätään sidosryhmien tietoisuutta tietojen vapaasta julkaisemisesta ja sähköisestä tutkimustoiminnasta. Komission tulisi kehittää yhteistyössä sidosryhmien kanssa mallit konsortiosopimuksille tietämyksen siirron parantamiseksi.

G. ERA:n onnistuneen loppuunsaattamisen vaiheet

80. korostaa, että jäsenvaltioiden ja alueiden on toteutettava tarvittavat valtakunnalliset ja alueelliset uudistukset ja luotava edellytykset eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttamiselle. Niiden on myös tuettava näiden uudistusten täytäntöönpanoa helpottamalla toimia, joista tutkimusta rahoittavat ja tekevät organisaatiot vastaavat.

81. ehdottaa Triple-Helix-kumppanuuksien verkostojen kehittämisen tukemista alueilla, jotka voivat tehdä yhteistyötä koordinoidakseen toimintaansa, ja tähdentää parhaiden käytäntöjen vaihdon merkitystä, myös älykkään erikoistumisen strategioista, sisällyttämällä "ERA-oppituoleja" alueellisiin tutkimus- ja innovointijärjestelmiin sekä tukemalla määritettyyn alueelliseen toimivaltaan kytkeytyviä kansainvälisiä verkostoja.

82. korostaa, että olisi seurattava ja arvioitava edistystä tiedonannossa yksilöityjen, jäsenvaltioiden, komission ja tutkimusalan sidosryhmien ERA-toimien toteuttamisessa, ja on sen vuoksi tyytyväinen siihen, että komissio aikoo kehittää ERA-seurantajärjestelmiä. Komitea kehottaa komissiota varmistamaan, että ilmoitetun ERA-seurantajärjestelmän kehittäminen ja indikaattoreiden valinta on avointa toimintaa, johon jäsenvaltiot osallistuvat. Indikaattorien valikoima ja määrä olisi rajattava ERAn loppuunsaattamisen yhteydessä toteutettavan edistysarvioinnin edellyttämään minimiin. Tutkimuslaitoksista ja akateemisista oppilaitoksista peräisin olevien tietojen valinnassa olisi käytettävä Eurostatin, kansallisten tilastokeskusten ja paikallisviranomaisten (esimerkiksi ministeriöiden) kanssa vakiinnutettuja yhteistyömenetelmiä.

83. on tyytyväinen pyrkimykseen yksinkertaistaa menettelyjä samoin kuin EU:n tarjoamia rahoitusmahdollisuuksia käsittelevään käytännön oppaaseen⁽¹³⁾. AK arvostaa erityisesti jatkuvia ponnisteluja sen hyväksi, että hankkeiden eri vaiheita voitaisiin rahoittaa eri ohjelmista jatkuvuuden näkökulmasta tarkasteltuna. Komitea toivoo, että käytännön opasta kehitettäisiin kattavaksi ja helppokäyttöiseksi sähköiseksi väyläksi tutkimus- ja innovointiohjelmia ja niiden resursseja koskevaan tietoon⁽¹⁴⁾.

84. kehottaa komissiota varmistamaan, että Horisontti 2020 -puiteohjelmassa lujitetaan eurooppalaisen tutkimusalueen toteuttamista ja toimintaa tukemalla toimia, jotka liittyvät tutkijoiden urakehitykseen ja liikkuvuuteen, tutkimusinfrastruktuureihin, tasa-arvoon, rajat ylittävään yhteistyöhön, tieteellisen tiedon avoimeen julkaisemiseen ja tietämyksen siirtoon.

⁽¹³⁾ CdR 67/2011 fin, CdR 373/2010 fin ja CdR 230/2010 fin.

⁽¹⁴⁾ CdR 373/200 fin.

85. on tyytyväinen komission aikomukseen tehdä vuodesta 2014 alkaen vuosittain täysimääräinen edistymisen arviointi, joka toimitetaan neuvostolle ja Euroopan parlamentille.
86. pyytää, että Euroopan komissio toimittaa ERA:n tilannekatsauksen alueiden komitealle.

Bryssel 31. tammikuuta 2013

*Alueiden komitean
puheenjohtaja*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
